

PSEAP

Polskie Stowarzyszenie
Ekonomicznej Analizy Prawa

IX Cykl Seminariów PSEAP

Spotkanie nr 3/2015/2016

16.03.2016

KOSZTY POMOCY PRAWNEJ ŚWIADCZONEJ PRZEZ OBROŃCĘ W PROCESIE KARNYM

Antoni BOJAŃCZYK
(Uniwersytet Warszawski)

Streszczenie

Celem referatu jest próba ustalenia choćby przybliżonej ceny świadczenia pomocy prawnej przez obrońcę w procesie karnym. Do tej pory w krajowym piśmiennictwie nie podjęto w zasadzie żadnych badań, które wyjaśniałyby w sposób przekonujący, jakie kryteria należy brać pod uwagę przy określaniu kosztów pomocy prawnej świadczonej przez obrońców w postępowaniu karnym i jakie elementy składają się na cenę pomocy prawnej świadczonej przez obrońcę. W referacie zostaną przedstawione możliwe sposoby oszacowania kosztów pomocy prawnej świadczonej przez obrońcę z urzędu uwzględniające dostępne publicznie dane statystyczne.

Nie trzeba szerzej tłumaczyć doniosłości zagadnienia kosztów obrony w postępowaniu karnym. Po pierwsze, wyznaczenie pewnych punktów odniesienia dla oszacowania ceny usług(-i) obrończych w postępowaniu karnym jest nieodzowne dla udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy przewidziane przez Państwo stawki wynagrodzenia za obronę w postępowaniu karnym są stawkami realnymi, czy też — być może — zostały znacząco zawyżone (na czym niesłusznie zyskują podmioty świadczące pomoc prawną z urzędu w postępowaniu karnym) lub znacząco niedoszacowane (potwierdzenie się tej hipotezy oznaczałoby z kolei, że koszty świadczenia pomocy prawnej z urzędu w tych wypadkach, w których Państwo taką pomoc gwarantuje są przerzucane na członków samorządów prawniczych zawodów zaufania publicznego zobowiązanych do świadczenia tego typu pomocy; to z kolei wywołuje pytanie o to, czy przerzucenie tych kosztów na samorządy zawodów zaufania publicznego jest w ogóle dopuszczalne, szczególnie z punktu widzenia zgodności takiego zabiegu z Konstytucją RP i — wreszcie — czy jest ono aksjologicznie uzasadnione). Próba oszacowania ceny pomocy prawnej świadczonej z urzędu w postępowaniu karnym ma nie mniejsze znaczenie z perspektywy zmian wprowadzonych do systemu prawa karnego procesowego z dniem 1 lipca 2015 r.

Po pierwsze chodzi o instytucję tzw. obrony na żądanie, tj. wprowadzenie właściwie powszechnej obrony z urzędu w procesie karnym w postępowaniu sądowym, nie limitowanej niczym poza odpowiednio przejawioną inicjatywą podsądnego i złożeniem wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu (lustrzaną instytucję wprowadzono zresztą także dla stron innych niż oskarżony, co trzeba również należycie uwzględnić szacując koszty reformy prawa karnego procesowego dla budżetu Państwa). Jest jasne, że zasygnalizowane powyżej problemy związane z oceną adekwatnych kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu nabierają na znaczeniu w świetle radykalnego wręcz zwiększenia dostępu do pomocy prawnej świadczonej z urzędu w procesie karnym.

Równie istotna jest kwestia ustawowego przemodelowania procesu karnego na bardziej kontrykcyjny. W sposób istotny zmienia to bowiem dynamikę aktywności procesowej obrońcy w „nowym” procesie karnym — to z kolei może i musi rzutować na ocenę kosztów pomocy prawnej świadczonej przez obrońcę w postępowaniu karnym.